שירו לה' שיר חדש

היצירות של המלחין היהודי מקס דולמאן הן בבחינת מאמרו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק ז"ל "הישן יתחדש והחדש יתקדש". שילוב מופלא של טקסטים יהודיים מהתנ"ך ומסידור התפילה והלחנתם למוסיקה מודרנית. הדגש על המקצבי מזכיר לנו, ברוח המקרא, "ותקח מרים הנביאה אחות אהרון את התף בידה ותצאנה כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות"(שמות ט"ו,20). כלי ההקשה ביצירותיו בולטים ומחדדים את הקצב. הקצבים מסמלים תובענות, קנאה וזעם ואט אט שוכחים חוזרים ב"רכות" ומחזירים לעולם רגוע יותר. הפסנתר הוא העולם העשוי. זה שצריך תיקון. זה שעבר תיקון. בעיקר חשים אנו במעברים חדים אלה ביצירה הראשונה בעלת אופי של מדרש מוסיקאלי, קינאת פינחס הכהן, תוקפנותו, מצילה את העם והוא נהפך לנושא ברית שלום (רצוי לקרא את הספור המקראי לפני שמיעת האינטרפרטציה המוסיקאלית) וביצירה האחרונה, (אף שם רצוי) שבעיני היצירה התשלובתית וההבעתית ביותר, "רוח אלהים" לרע אצל שאול המלך מתמתנת ומטופלת בטראפיה מוסיקאלית של דוד הנגן, שלעתיד יהיה המלך הבא. המקצב החותך לעומת המקצב המאחה, שמירה על בעייתיות בדרך המקצב והפיכתו למקור הרגעה בא לידי ביטוי שוב ביצירה "איכה". שם משולבים בהבעה המוסיקאלית טעמי המקרא. "השכיבנו" הוא קטע חזני הניתן לביצוע במסגרת תפילה על ידי חזן/זמר בקהילה המחפשת גיוון וחידוש. מי יתן וימצאו כאלה גם בגרמניה. במזמור קל"ז כלי הקשת נהפך לכלי קינה אמיתי. ב"חלום יעקב" מתקרב המלחין לסוג חדש של מוסיקת "כלי-זמר" בהרכב חדש ובמקצב מקורי. האפקט על המאזין הוא מלטף ופותח את הנשמה. המאזין להלחנות של מ. דולמן, יהודי או נכרי, מאמין או פקפקן, הכל יחד מקבלים את הזמנתו "שירו לה' שיר חדש, כי נפלאות עשה..."(תהלים צ"ח,1)

הרב טוביה בן-חורין

Tovia Ben-Chorin

י"ז בתמוז תש"ע 29/6/2010